



**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

5. Ex Concilio Parisiensi 3. Toletano 3. Matisconensi 1. 2. Romano 1.
Antisiodorensi, Hispalensi 2. Toletano 4. 5. 6. Bracarensi 1. 2. Toletano
septimo, octauo. 5. Toletano 10. Cabilonensi, Toletano ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

ne sancimus, vt intra anni circulum vnusquisque metropolitanus Episcopus, iunctis in vnum locū comprouincialibus suis intra prouinciam suam studeat habere concilium, vt aut si quæ excesserint charitatis emendentur studio, aut si pax regalis, vel disciplina in cunctis (Deo adiuuante) permanserit, auctore bonorum omnium Deo de charitate, & præsentia gratulentur. Hæc ergo (Deo propitio) cōstanter & vnanimiter definita seruantes etiam præteritorum statuta canonum, his decernimus vt (Christo auctore) deinceps inconuulsa vniuersa seruentur, vt mauente concorditer, quæ diuina inspiratione salubriter in præsentī tempore definita sunt amodo & habeant vigorem, & custodiant charitatem. Canon. 23. Quod si gentilis Dominus fuerit, aut alterius sectæ, qui à conuentu Ecclesię probatur extraneus, is qui seruum repetit, persona requirat bonæ fidei Christianū, vt ipse in persona Domini pro seruo præstet sacramentum, quia ipsi possunt seruare quod sacrum est, qui post transgressionem Ecclesiæ metuunt disciplinam.

CAPVT V.

Ex Concilio Pariensi secundo.

Placere nobis, quod eum in monasteriū duxerunt, præsentibus etiam decretis vnanimiter profiteamur, & quia sine dubio culpas eius esse capitales canonum autoritate monstratur, vtique confessione propriæ linguæ deiectioni ipse se fecit obnoxium. Igitur tam aperta confessione secundum

cundum sententiam canonum quæ de huiusmodi transgressione, in Aurelianensi synodo nuper habita sunt decreta, à metropolitano, cui redigendi actio vel ordinatio de comprouincialibus Ecclesiæ manet in memorata vrbe scripta seruetur, ac regulariter peragantur, vt disciplinæ modus maneat, & qui tanto ordini præsumunt, adiuuante Christo bonæ vitæ autoritate viuentes, quæ secundum ordinem sacrum possitis ordinare prouideant, vt nec falsa obiectio culpæ maculet innocentes: & illi qui inuenti & comprobati in culpa fuerint, in nulla districtione habeantur immunes.

Ex Concilio Toletano tertio: Post damnationem hæresis Arrianæ, & fidei sanctæ Catholicæ expositionem, hoc sanctum præcepit concilium, vt quia à nonnullis vel hæresis, vel gentilitatis necessitate per Hispaniarum Ecclesias, canonicus prætermittitur ordo dum & licentia abundaret transgrediendi, & disciplinæ optio negaretur, dum omnis excessus hæresis probaretur patrocínio, & abundantia mali temporis procul esset districtio disciplinæ. At nunc pace Ecclesiæ Christi misericordia reparata, quod priscorum canonum autoritas prohibet, sit resurgente disciplina inhibitum, vt agatur omne quod præcepit fieri. Permaneant in suo vigore Conciliorum omnium constituta, simul & synodica sanctorum Præfulum Romanorum epistolæ. Nullus deinceps ad promerendos honores Ecclesiasticos contra canonum statuta aspiret indignus. Nihil ex hoc fiat, quod sancti Patres Spiritu Dei pleni sanxerunt debere non fieri. Et qui præsumpserit, seueri-

seueritate priorum canonum distringatur. Canō
II. Quoniam comperimus, per quasdam Hispani-
arum Ecclesias, non secundum canonem, sed fœ-
dissimè pro suis peccatis homines agere pœniten-
tiam, vt quoties peccare libuerit, totiens à præ-
byteris se reconciliari expostulent; & ideo pro
coercenda tam execrabili præsumptione, id à san-
cto concilio iubetur, vt secundum formam cano-
num antiquorum detur pœnitentia, hoc est vt
prius eum quem sui pœnitet facti à communio-
ne suspensum faciat inter reliquos pœnitentes
ad manus impositionem recurrere: Expleto au-
tem satisfactionis tempore, sicuti sacerdotalis
cōtemplatio probauerit, eum communioni resti-
tuat. Hi verò qui propria vitia vel infra pœniten-
tiæ tempus, vel post reconciliationem relabun-
tur, secundum priorum canonum seueritatem
damnentur. Canon 12. Quicumque ab Episcopo,
vel præbytero sanus vel infirmus, pœnitentiam
postulat, id antè omnia Episcopus seruet, & præ-
byter, vt si vir est, siue sanus siue infirmus, prius
eum tondeat, aut in cinere & cilicio habitum mu-
tare faciat, & sic pœnitentiam ei tradat. Si verò
mulier fuerit, non accipiat pœnitentiã, nisi prius
aut velata fuerit aut mutauerit habitum. Sæpius
enim laicis cum fœminis tribuendo desidiosè
pœnitentiam, ad lamētanda rursus facinora post
acceptam pœnitentiam, relabuntur. Canone 17.
Ergo & sacerdotes locorum eorundem, in quibus
sceleris huius immanitas peragitur, sancta syno-
dus præcipiendo conuenit, vt idem scelus cum iu-
dice curiosius quærant, & sine capitali vindicta a-

criori disciplina prohibeant.

Ex Concilio Matisconensi primo: Canoue 8. Vt nullus clericus ad iudicem secularem quemcunque alium fratrem de clericis accusare vel ad causam dicendam trahere, quomocunque loco præsumat, sed omne negotium clericorum, aut in Episcopi sui, aut in præbyteri, aut Archidiaconi præsentia finiatur. Quod si quicunque clericus hoc implere distulerit, si iunior fuerit vna minus de quadraginta ictus accipiat, si certe honoratior triginta dierum inclusione mulctetur.

Ex Concilio Matisconensi secundo: Canon 5. Omnes igitur reliquas fidei sanctæ Catholicæ causas, quas temporis longitudine cognouimus deterioratas fuisse, oportet nos ad statum pristinum reuocare, ne nobis simus aduersarij dum ea quæ cognoscimus ad nostri ordinis qualitatem pertinere, aut nõ corrigimus, aut (quod nefas est) silentio præterimus. Leges namque diuinæ consulentes, sacerdotibus ac ministris Ecclesiarum, pro hæreditaria portione omni populo præceperunt, decimas fructuum suorum locis præstare, vt nullo labore impediti, per res legitimas spiritalib⁹ possint vacare ministerijs, quas leges Christianorum congeries longis temporibus custodiuit intemeratas. Nunc autem paulatim præuicatorum legum, penè Christiani omnes ostenduntur, dum ea quæ diuinitus sancita sunt, adimplere negligunt. Vnde statuimus ac decernimus, vt mox antiquus à fidelibus reparetur, & decimas Ecclesiasticis famulantibus ceremonijs populus omnis

nis inferat, quibus sacerdotes, aut in pauperum v-
 sum, aut captiuorum redemptionem prorogatis
 suis orationibus pacem populo ac salutem inpe-
 trent. Si quis autem contumax nostris statutis sa-
 luberrimis fuerit, à membris Ecclesiæ omni tem-
 pore separetur. Canon 15. Et quia ordinatione sa-
 cerdotum (annuente Deo) congruit de omnibus
 disponere, & causis singulis honestum terminum
 dare, vt per hos reuerendissimos canones & præ-
 teritorum canonum viror, ac florida germina
 maturis fructibus enitescant, statuimus vt si quis
 quempiam clericorum honoratorum in itinere
 obuium habuerit, vsque ad inferiorem gradum
 honoris vestrante (sicut condecet Christianum)
 illi colla subdat prout is officia & obsequia fide-
 lissima Christianitatis iure promeruit. Et si qui-
 dem ille secularis equo vehitur, clericusque simi-
 liter, secularis galerum de cap. auferat, & clerico
 synceræ salutationis munus adhibeat. Si vetò cle-
 ricus pedes graditur, & secularis vehitur equo, i-
 licò ad terram defluat, & debitum honorem præ-
 dicto clerico synceræ charitatis exhibeat, vt Deus,
 qui vera charitas est. in vtrisque letetur, & dilectiõe
 sua vtrumque asciscat. Qui verò horum aliqua, quæ
 spiritu sancto dictante sancita sunt transgredi vo-
 luerit, ab Ecclesia, quæ in suis ministris de hono-
 rat, quædiu Episcopus illius Ecclesiæ voluerit, sus-
 pendatur. Canon 16. Illud quoque rectum nobis
 visum est disponere, vt quæ vxor subdiaconi, vel
 exorcistæ, vel acolythi fuerat, mortuo illo secun-
 dò se non audeat sociare matrimonio. Quod si fe-
 cerit, separetur, & in cœnobijs puellarum Dei
 trada-

trada-

tradatur, & ibidem vsque ad exitum vitæ suæ permaneat.

Ex Concilio Romano I. Gregorius sanctissimus Apostolicus, ante corpus beatissimi Petri in synodo residens dixit: Hinc maximè nimium dolens & ingemiscens dico, quia aliquot ex Christianis in occidentis partibus constitutos audio tenere contra catholicâ fidem & contra patrum statuta agere, ita vt cõsecratas feminas ducere præsumant mulieres, & propinquas coniugio sortiantur. Quod opportunum est spiritali amputare mucrone, atque si vestræ placet sanitati, radicitus euellere, nè seges boni agricolæ iniquorum iuxta horrentibus frutetis fordescat.

Ex Concilio Antisiodorensi: Can. 20. Quod si præbyter (quod nefas est dicere) aut diaconus, aut subdiaconus post acceptam benedictionem infantes procreauerit, aut adulterium commiserit, & archipræbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. Canon 23. Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut peculiare habere præsumpserit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per se nõ emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono nõ intimauerit, ad penitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. Canon 43. Quicumque iudex, aut secularis præbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipræbyteri iniuriam inferre præsumpserit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. Can. 44. Si quis ex secularibus insti-

tio-

tionē aut commonitionem Archipresbyteri sui contumacia faciente audire distulerit, tamdiu à liminibus sanctæ Ecclesiæ habeatur extraneus, quamdiu tam salubrem institutionem adimplere studuerit, insuper & mulctam quam gloriosissimus rex Dominus præcepto suo instituit sustineat.

Ex Concilio Spalensi secundo: Capitulo 3. Desertorem autem clericum cingulo honoris atq; ordinationis suę exutum, aliquo tempore monasterio religari conuenit, sicque postea in ministeriū Ecclesiastici ordinis reuocari. Nam non proderit in talibus purgationibus alteri licētia, nisi fuerit in eis propter correptionem disciplinæ subsequuta censura. Canone 7. Septimo examine relatam est nobis venerandissimum quondam Agaxium Cordubensis vrbis Episcopum frequenter chorepiscopos, vel præbyteros destinasse, (qui tamen iuxta canones vnum sunt) qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicas consecrarent (quod quidem non est mirum, id præcepisse virum, Ecclesiasticæ disciplinæ non ignarū) & statim à seculari militia in sacerdotale ministerium delegatum.

Ex Concilio Toletano quarto. Anno tertio, regnante Domino nostro gloriosissimo principe Sisenando, die Nonarum Decemb. dum studio amoris Christi ac diligentia religiosissimi Sisenandi Regis Hispaniæ atque Gallitiæ sacerdotes apud Toletanam vrbem in nomini Domini conuenissemus, vt eius imperijs atque iussis commoti à nobis agitaretur, de quibusdam Ecclesiæ discipli-

scipli-

sciplinis tractatus, primum gratias saluatori nostro Deo omnipotenti egimus, post hæc antefato ministro excellentissimo & gloriolo regi, cuius tanta erga Deum deuotio extat, vt non solum in rebus humanis, sed etiam in causis diuinis sollicitus maneat. Hic quippè dum in basilica beatissimæ & sanctissimæ martyris Leocadiæ omnium nostrum pariter iam coetus adesset, pro merito fidei suæ cum magnificentissimis & nobilissimis viris ingressus primum coram sacerdotibus Dei humi prostratus, cū lachrymis & gemitibus pro se interueniendum postulauit. Deinde religiosa profecutione synodum exhortatus est, vt paternorum decretorum memores ad confirmanda in nobis iura Ecclesiastica studium præberemus, & illa corrigere, quæ dum per negligentiam in usum venerunt, contra Ecclesiasticos mores licentiam sibi de usurpatione fecerunt. Talibus ergo eius monitis congaudentes, necessarium extitit, iuxta eius nostrumque votum tractare, quæ competunt, siue in sacramentis diuinis, quæ diuerso atque illicito modo in Hispaniarum Ecclesijs celebrantur, seu quæ in moribus prauè usurpata noscuntur. Canone 3. Nulla penè res disciplinæ mores ab Ecclesia Christi magis depulit quam sacerdotum negligentia, qui contemptis canonicis ad corrigendos Ecclesiasticos mores synodum facere negligunt. Ob hoc à nobis vniuersaliter definitum est, vt quia iuxta Patrum antiqua decreta bis in anno difficultas temporis fieri concilium non finit, saltem vel semel à nobis celebretur ita tamen, vt si fidei causa est, aut qualibet
alia

alia Ecclesiæ communis, generalis totius Hispaniæ, & Gallitiæ synodus conuocetur. Si verò nec de fide, nec de communi Ecclesiæ utilitate tractabitur, speciale erit concilium, prout vniuscuiusque Prouinciæ metropolitanus elegerit peragendum esse. Omnes autem qui causas aduersus Episcopos ac iudices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem concilium concurrant: & quæcunque examine synodali à quibuslibet prauè vsurpata inueniuntur, regis executoris instâtia iustissimè his quibus iura sunt reformatur, ita vt pro compellendis iudicibus, vel secularibus viris ad synodum metropolitani studio quidam executor à principe postuletur.

Canone 23. Prona est omnis ætas ab adolescentia in malum. Nihil enim incertius, quam vita adolescentium. Ob hoc constituendum oportuit, vt si qui in clero puberes aut adolescentes existunt, omnes in vno conclauis atrijs commorètur, vt lubricæ ætatis annos non in luxuria, sed in disciplinis Ecclesiasticis agant, deputato probatissimo seniore, quem & magistrum disciplinæ, & testem vitæ habeant. Quod si aliqui ex his pupilli existunt, sacerdotali tutela foueantur, vt & vita eorum à criminibus intacta sit, & res ab iniuria improborum. Qui autem his præceptis resolutauerint Monasterijs deputentur, vt vagantes animi, & superbi seueriori regula distringantur.

Canon. 26. Quando presbyteri aut diaconi per parochias constituuntur, oportet eos primùm professionem Episcopo suo facere, vt castè & purè viuant sub Dei timore, vt dum eos talis professio obli-

obli-

obligauerit, vitæ sanctæ disciplinam retineant. Canon. 28. Si quis Episcopus, aut præbyter, siue diaconus, vel quilibet ex ordine clericorum magos aut aruspices, aut ariolos, aut certè augures, vel sortilegos, vel eos qui profitentur, artē magicam, aut aliquem eorum sublimia exercentem, consuluisse fuerit deprehensus, ab honore dignitatis suæ depositus, monasterij censuram excipiat: ibique perpetuæ poenitentiae deditus, scelus admissum sacrilegij soluat. Canon. 35. Episcopum per cunctas dioceses parochiasque per singulos annos ire oportet, vt exquirat quo vnaquaque basilica in reparationem sui indigeat. Quod si ipse aut languore detentus, aut alijs occupationibus implicatus, id explere nequiverit, præbiteros probabiles, aut diaconos mittat, qui & redditus basilicarum, & reparationes & ministrantium vitam inquirant. Canone 50. Quapropter monemus eos qui Ecclesijs præsumunt, vt vltra talia non præsumant. Sed hoc tantum sibi in monasterio vendicent sacerdotes quos præcipiunt canones, id est, monachos ad conuersationem sanctam præmonere, Abbates aliaque officia instituire, atque extra regulam facta corrigere. Canone 54. Quicumque ex sæcularibus accipientes poenitentiam totonderunt se, & rursus præuariantes laici effecti sunt, comprehensi ab Episcopo suo, ad poenitentiam ex qua recesserunt, reuocentur.

Quod si aliqui per poenitentiam irreuocabiles sunt, nec admoniti reuertuntur, vt verò apostatae coram Ecclesia anathematis sententia condemnentur.

nentur. Non aliter & hi quæ à parentibus seip-
 sos religioni deuouerunt, & postea habitum sæ-
 cularem sumpserunt, vt ijdem à sacerdote com-
 prehensi ad cultum religionis acta prius pœni-
 tentia reuocentur. Quod si conuerti nõ possunt,
 velut apostata anathematis sententiæ subijcian-
 tur. Quæ forma seruabitur etiam in viduis, vir-
 ginibusque sacris ac pœnitentibus foeminis, quæ
 sanctimoniam habitum induerunt, & postea
 aut vestem mutauerunt, aut ad nuptias transe-
 runt. Canone 74. Post instituta quædam Ecclesi-
 astici ordinis, vel decreta, quæ ad quorundã per-
 tinent disciplinam, postrema nobis cunctis sa-
 cerdotibus sententia est, pro robore nostrarum
 legum, & stabilitate gentis Gothorum Pontifi-
 cale vltimum sub Deo iudice ferre decretum.

Ex Concilio Toletano quinto. Canon. 2. Sum-
 ma autem nobis vigilantia, & grandi religionis
 cura prouidendum est, vt mala, quæ assidue pro-
 hibita perpetrantur, circumspecta disciplina Ec-
 clesiastica extirpentur. Non enim est in cassum
 scriptum: Pestilente castigato stultus sapien-
 tior erit. Quamobrem quoniam præponderante
 onere delictorum, experientia penè semper, ac
 sæpè fieri dicimus, quod magno perè vitare debe-
 mus, quod etiam custoditur, cum hoc quod diui-
 nis sacramentis spondimus, temeritate non
 violamus, ideo frequenter compescendum, quod
 crebrò inuenitur transgressum. Cano. 3. Inexper-
 tis & nouis morbis nouam decet inuenire me-
 delam.

Ex Concilio Toletano 6. Cano. 4. Sæpè pullu-
 lantia

lantia prauitatis germina, licet sæpissimè Patrâ iusta nouerimus seueritate damnata, quia tamen crebris conspiciuntur denuò vigere radicibus. iustitiæ acriore vigore radicitus amputare sancimus.

Ex Concilio Bracarenfi primo. Can. 18. Propositis his capitulis & relectis. Lucretius Episc. dixit: Quoniam etiam ea quæ à Catholicis abominata sunt & damnata, manifestius & apertius etiam ignorantibus declarata sunt, necessarium post hac arbitror, si vestræ sanctitati videatur, ut instituta nobis sanctorum Patrum, recensitis antiquis canonibus innotescant: quæ & si non omnia, certè vel pauca quæ ad instructionem clericalis disciplinæ pertinent, relegantur. Canone 38. Item placuit, ut ex laico ad gradû sacerdotij antè nemo veniat, nisi prius anno integro in officio lectorum vel diaconatus, disciplinam Ecclesiasticam discat: & sic per singulos gradus eruditus, ad sacerdotium veniat. Nam satis reprehensibile est, ut qui nondum didicit, iam docere præsumat & antiquis hoc Patrum institutionibus interdictum sit.

Ex Concilio Bracarenfi 2. Martinus Bracarenfis Ecclesiæ Episc. dixit. Inspiratione hoc Dei credimus prouenisse sanctissimi Patres, ut per ordinationem gloriosissimi filij nostri regis, ex utroque Concilio conueniremus in vnum, ut non solum de visione alterutra gratulemur, sed etiam ea, quæ ad ordinationem & disciplinam Ecclesiasticam pertinent, pariter colloquamur. Scriptum est enim in Euangelio dicente domino: Vbiun-

que

que fuerint duo vel tres in nomine meo congregati, ibi ero in medio eorum, Nitigis Lucensis Ecclesie Episcopus dixit: Nec aliud potest credi, nisi ea quæ ad utilitatem nostrarum pertinent animarum diuina inspiratione & inchoari & perfici oportere. Et ideo vnanimes omnes atque id ipsum, in duo sentientes, quæcunque ad instructionem nostram pertinent, in medium prolata desideramus agnoscere.

Marcinus Episcopus dixit: Arbitramur vestram beatitudinem recordari, quia cum primum in Ecclesia Bracarensi Episcoporum concilium congregatum est, post multa quæ ad concordiam rectæ fidei fuerant roborata, aliqua etiam quæ regularum sanctorum canonum continent discretionem firmauimus. Quorum utilitas, ut possit euidentius in memoriam reuocari, ipsa (si vobis placet) epistola vestra in præsentia relegatur. Omnes Episcopis dixerunt. Oportet omnimodè, ut in omnium auribus, qui hic assistunt, recitetur. Recitatis ergo capitulis superioris Concilij, quæ prolixitatem facerent, his gestis minimè sunt inserta. Martinus Episcopus dixit: Hæc ergo quæ modo sunt recitata, quæ nobis tunc aut varia, aut dubia, aut inordinata sunt visa auxiliante Deo directæ sunt, ut suam inuolabiliter obtineant firmitatem. Quæ autem tunc in memoriam non uenerunt, aut onerosum fuit, in illo primo Concilio multa simul ingerere, necessarium videtur, modo ad notitiam sanctæ charitatis deferri eo specialiter prospectu, ut spiritali ventilata examine purgentur. Sancti enim Patres præcessores

nostri, aut generales synodos vndiq; colligi, pro vnitare rectæ fidei fecerunt, sicut in Nicæa contra Arrium trecenti decem & octo, & in Constantinopoli centum quinquaginta contra Macedonium, & in Epheso contra Nestorium ducenti, & in Chalcedonia contra Eutychem sexcenti triginta aut certè speciales synodos per suas vnusquisque Prouincias, pro ressecandis contentionibus, vel emendandis aliquorum negligentijs, collegerunt, & prout excessus culparum, aut qualiscunque excessus exegit, per singulas, quasque diuinas canonum sententias, mediâte inter eos Dei spiritu conscripserunt, quas oportet nos relegere & tenere. Et quia opitulante Christi gratia, de vnitare & rectitudine fidei in hac Prouincia nihil est dubium, illud nobis modo specialius est agendum, vt si quid fortasse extra Apostolicam disciplinam per ignorantiam, aut per negligentiam reprehensibile inuenitur, in nobis recurrentes ad testimonia sanctarum scripturarum, vel antiquorum canonum instituta, adhibito communi consensu, omnia quæ displicuerint, rationabili iudicio corrigamus.

Ex Concilio Toletano 7. Magis quæ semper est magnoperè prouidendum, quicquid vel Ecclesiasticis moribus, vel publicæ utilitati, (sine qua queri nõ viuimus) opportunum esse perpenditur. Nam licet & ante constitutiones canonum extant, quæ ad omnem possunt correctionem sufficere, si quis eas dignetur libenter attendere, tanto tamen luminis claritas Apostolici magis emicat, quâto fuerit studiosius sapissimè cõrectata.

Non

Non parum proficit ad emendationem multorum, si dum ea quæ constituta sunt, per fraternam collationem ad memoriam reducantur, & illa etiam adijciantur, quæ aut deesse videntur, aut omnino constituenda competenter existimantur. Quis enim nesciat, quanta sint hætenus per tyrannos, & refugas, transferendo se in externas partes, illicitè perpetrata, & quam nefanda eorum superbia iugiter frequentata, quæ & patriæ diminutionem afferrent, & exercitui Gothorum indefinentem laborem imponerent. Quod si quidem laicorum insania fuisset factum, tolerandum à nobis forsitan aliquoties videretur. Illud tamen est vehementius stupendū, quia (quod peius est) tanta ex religionis proposito in hac interdum præsumptione præcipites efferuntur, ut ad non leuem confusionem nostram pertineat, si res vllatenus inulta remaneat, quam & mundana lege & Ecclesiastica conuenit instanter disciplina corrigere.

Ex Concilio Toleta. s. Regendorum membrorum causa, salus est capitis, & foelicitas populorum. Canon. 3. Proinde quia & vsitatum est tantum malum, & maiorum frequenter constat mucrone succisum, uos quoque huic vulnere cancroso ignitum (quod superest,) adhuc iniicimus ferrum.

Canone 10. Nos quoq; membra capitis huius & perfidiæ malum, & concupiscentiam, quæ radix maiorum est omnium, & auaritiam, quæ inuenitur seruitus idolorum, pari simul igne ac mucrone, totoque artificio radicitus euellamus

ac deseremus. Ex Concilio Nono Toletano: Sed quia nequaquam rectè subditos iudicat, qui non se ipsum prius iustitiæ censura castigat: aptum nobis & expeditibile visum est, arctè nostris excessibus imponere modum, & sic errata corrigere subditorum. Tunc namque melius iudiciorum exordia ducuntur, cum vita iudicum antè disponitur, eo quòd potius iudicij forma compleatur, cum negotiorum principijs æquitas iudicantium antefertur.

Ex Concilio decimo Toletano: Canone 5. Omnibus foeminis quæ iam in præteritum religionis veste probantur indutæ fuisse nihil excusationis valeat in oppositionem quælibet obiectio, quamuis diuersis ac callidis adumbrare se velint fallaciæ argumentis, sed ad sacratissimam sanctionem disciplina sanctior eas teneat religatas atque subnexas.

Ex Concilio Cabilonensi Cano. 11. Peruenit ad sanctam synodum, quòd indices publici contra veteranam consuetudinem, per omnes Parochias vel monasteria, quas Moses Episcopus circuire consuevit, ipsi illicita præsumptione videantur discurrere: etiam & clericos vel Abbates, ut coram eis compareant, iuuitos atque districtos antè se faciant exhiberi. Quod omnimodo religioni non conuenit, nec canonum permittit autoritas. Unde omnes vnanimiter censuimus, sententianres ut deinceps ista debeant emendare. Et si præsumptione vel potestate, qua pollent, excepta inuirtione Abbatis aut Archipresbyteri, in ipsa monasteria vel parochias aliquid fortasse præsumpserint,

ripi, à cōmunionē omnium sacerdotum eos conuenit sequestrari. De oratorijs quæ per Villas fiunt, nonnulli ex fratribus & Episcopis nostris residentes in sancta synodo, querimonias detulerunt, quod oratorium per Villas potentum iam longo constructorum, tempore & facultatum ibidem collatarum, ipsi quorum Villæ sunt, Episcopi administrationi contra dicant, ita vt nec ipsos clericos, qui ad ipsa oratoria deseruiunt ab Archidiacono coerceri permittunt. Quod conuenit emendari, ita duntaxat, vt in potestate sit Episcopi & de ordinatione clericorum, & de facultate ibidem collata qualiter ad ipsa oratoria & officium diuinum possit impleri, & sacra libamina consecrari. Quod si quis contradixerit iuxta prius canones cōmunionē priuetur. Can. 18. Quod qui inuentus fuerit faciens, sub disciplina districtiōnis omnimodo corripatur. Canon. 19. Multa quidem eueniunt, quæ dum leuiter corriguntur, sæpius ad maiora conscendunt. Valde enim omnibus noscitur esse indecorum, quod per dedicationes basilicarum, aut festiuitates martyrum ad ipsa solemnia confluentes, chorus fœmineus turpia quidem & obscœna cantica decantare videntur, dum aut orare debeant, aut clericos psallentes audire. Vnde conuenit, vt sacerdotes loci, talia à septis basilicarum vel portionibus ipsarū ac etiam ab ipsis atrijs vetare debeant & arcere. Et si voluntariè noluerint emendare aut excommunicari debeant, aut disciplinæ aculeum sustinere.

Ex Concilio Toletano vndecimo: Erasmus enim hucusq; pro labentis seculi colluione instabile:

biles; quia annosa series temporum, subtracta lu-
 ge conciliorum, non tam vitia auerat quam ma-
 trem omnium errorum ignorantia ociosis men-
 tibus ingerebat. Hactenus enim florentem Do-
 mini vineam deastauerunt apri frendentes: spon-
 sam Christi, quam sui pretio sissimi sanguinis ef-
 fusione conciliauit, conspurcare & polluere co-
 nata est hæreticorum subdola machinatio, & in-
 consutilem Domini vestem diuidere, vnitatem
 fidei scindere, charitatis tollere fomenta, cum
 suo proprio pertinaciter sensui volens inherere,
 sacræ scripturæ puritatem suæ prauitatis intel-
 ligentia prophanet. Præterea sacrosanctam Ec-
 clesiam Dei vulnerant etiam custodes eius, qui
 cum deberent ob dignitatis excellentiam cæte-
 ros per suæ virtutis inuitationem prouocare ad
 charitatis & vnitatis obseruantiam, tanquam sal
 infatuatum, potius scandali, quam ædificationis
 dant materiam. Hinc cernentibus quomodo Ba-
 bylonicæ confusionis olla succensa nunc tempo-
 ra auerteret Conciliorum, nunc sacerdotes Do-
 mini de resolutis moribus irretiret: purpuratæ
 enim meretricis sequebantur incitamenta, quia
 Ecclesiastici conuentus non aderat disciplina,
 nec erat qui errantium corrigeret partes, cum ser-
 mo diuinus haberetur exsolus. Et quia non erat
 adiuuandorum Pontificum vlla præceptio, cres-
 cebat immanis vita deteriorum. Cum tandem
 diuina clementia, operib. manuum suarum pro-
 conditione condolens praua in directa reducens,
 suum sanctum Sabaoth nouis propaginibus ac præla-
 tis nouellis foecundare volens, negligentia sur-
 rogans

rogans diligentiam, pro ignorantia disciplinam
immittens, pro socordia solertiam, pro schisma-
te unitatem inducens, pro Zizania veræ pacis vin-
culum largiens, pro caducis cœlestium desideria
infundens, pro turpibus honesta sectari stimu-
lans, à terrenis & infimis ad sublimia erigēs nos,
in hac lachrymarum valle potius morientes quā
viuentes, in hoc vasto periculorum mari vagan-
tes sine remige, sine clauo huc illucq; tempestatū
fluctibus per abrupta collisos, in continua malo-
rum acie confligentes, vbi nos circumstant mille
discrimina, vbi versutissimus insidiator hostis,
mille nocendi artibus instructus: ex alto cœli
domicilio respiciens, & tempori ætatis nostrę se
occursum præbuit & salutem, præparans nostris
seculis religiosi principis mentem deuotam, pa-
riter & instructam. Cuius prouidæ sollicitudinis
voto & lux Conciliorū renouatorū resplenduit,
& alterna charitas se mutuo in corrigendis vel
instruendis moribus excitauit, dum & aggregan-
di nobis hortatu principis gloriosi facultas da-
ta est, & opportuna corrigendis præparata est di-
sciplina, & qui decursis longe ante temporibus
post decem & octo scilicet labentium annorum
excursum, in vnum meruimus aggregari conuen-
tum, mereri possimus spiritali gratia sanitatem.
Nec enim nostris iste alienus est à salute. Sic
quippe mulier illa in Euangelio, ter senis anno-
rum excursibus curua, quæ figuram totius huma-
ni generis gestabat, sub sacramēto huius numeri
saluti pristinae redonatur. Nos ergo per tot an-
nos curuo nostri ordinis persistente statu, in eo

quod nulla nos Conciliorum definitio iungeret, nullus etiam conuentus Ecclesiastici ordinis adunaret. tandem diuinæ voluntatis imperio, & religiosi principis iussu, euocati in Toletanam urbem conuenimus. Canone 3. Quisquis autem horum decretorum violator extiterit, sex mensibus communionē priuatus, apud Metropolitanū sub pœnitentiæ mensura permaneat corrigendus, quatenus apud illum & præteritæ trāsgressiōnis culpam lachrymas diluat, & necessariam officiorum doctrinam studiosè addiscat. Sub ista ergo regula disciplina. non solum metropolitanus totius suæ prouincię Põtifices vel sacerdotes astringat, sed etiam ceteri Episcopi subiectos sibi Ecclesiarum rectores, obtemperare his institutionibus cogant. Canon 7. Cum iuxta antiquæ institutionis edictum, plus erga corrigēdos agere debeat beneuolentia, quàm seueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas quàm potestas: relatum est nobis, quod quidam ex fratribus plus uore odij quam correctionis studio subditos insequentes, dum se simulant spirituales eis adhibere correctionem, indiscretā subito afferunt mortem, cum inauditos à se proijciunt, & illicitis eos iudicijs sub pœnitentiā puniunt. Non ergo de cetero peruersis voluntatibus sit liberum, simulare quod fingunt, sed quotienscunque quilibet ex subditis corrigendus est aut publica debet à sacerdote disciplina curari: aut si aliter rectoribus placet duorum vel trium fratrum spiritualium testimonio peculiariter adhibito & modus criminis agnoscat, & modus pœnitentiæ irrogetur: ita tamen

men vt si exilio vel retrusione dignum esse cognouerit, aut quid aliud peculiare decreuerit, modus poenitentiae quam coram tribus fratribus sacerdos transgressori indixerit, speciali debeat eius, qui sententiam protulit, manus propriae subscriptione notari. Sicque fiet, vt nec transgressores, sine testimonio excidiuū vitae suae incurrant: nec rectores accusatos se de quorumlibet interemptionibus erubescant. Canon 10. Quanquam omnes qui sacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur astricti: expedibile tamen est, vt promissionis suae vota sub cautione spondeant, quos ad promissionis gradus Ecclesiastica probat disciplina. Solet enim plus timeri quod singulariter pollicetur, quàm quod generali spōsione concluditur. Et ideo placuit huic sancto Concilio, vt vnusquisque qui ad Ecclesiasticos gradus est accessurus, non ante honoris consecrationem accipiat, quàm placita sibi annotatione promittat, vt fidem Catholicam sincera cordis deuotione custodiens, iuste & piè viuere debeat, & vt in nullis operibus suis, canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorem atque obsequij reuerentiam praeminenti, sibi vnusquisque dependat, iuxta illud beati Papae Leonis edictum: Qui se scit aliquibus esse praepositum, non molestè ferat, aliquem sibi esse praelatū: sed obedientiam quam exigit, etiam ipse dependat.

Pœna tamen iuxta Ecclesiasticæ consuetudinis morem, & placitis talium inferenda, & ab his qui transgressores fuerint persoluenda est.

Canono-

Canone 16. Post hæc religioso domino nostro & amabili principi nostro VVambano regi, gratiarum actiones persoluimus, cuius ordinatione collecti, cuius & studio aggregati sumus. Qui Ecclesiasticæ disciplinæ his nostris seculis, nouus reparator occurrens, omisso Conciliorum ordine non solum restaurare intendit, sed etiam annuis recursibus celebrandos instituit, vt ad alternam morum correctionem annuo tempore alacriter concurrentes, iuxta prophetæ vaticiniũ, quod in nobis defraetum est, allegetur: & quod abiectum est, reducat.

Ex Concilio Bracarenfi tertio: Post huius sanctæ fidei sacramentum, relatus est in concione omnium nostrum error manifestus pariter & diuersus, qui tanta debet disciplinæ arte retundi, quanta & peruersitate comprobatur infundi. Canon. 6. Cũ beatus Apostolus arguere obsecrare, vel increpare in omni patientia præcipiat, extra hanc doctrinam, nouimus quosdam ex fratribus tantis cædib. inhonoratos efferuiscere, quantas poterant latrocinantium promereri personæ. Et ideo qui gradus iam Ecclesiasticos meruerunt, id est, præbyteri, Abbates, & leuitæ, qui exceptis grauioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiaceri, non est dignum, vt passim vnusquisque prælatus honorabilia membra sua, prout voluerit & ei placuerit, verberibus subijciat, & dolori: nedum incautè subdita percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reuerentiã subtrahat, iuxta illud quod quidam sapiens dixit: Leuiter castigatus,
reue-

reuerentiam exhibet castiganti, asperitatis autē nimix increpatio, nec increpationem recipit nec salutem. Et ideo si quis aliter quam dictum est prædictos honorabiles subditos licentia perceptæ potestatis elatus, malitia animi tantum crediderit verberandos, iuxta modum verberū quæ intulerit, excommunicationem pariter & exilij sententiam sustinebit.

Ex Concilio Toletano duodecimo: Can. 7. Omnis disciplina sic subiectos debet arguere, ut spem veniæ non videatur auferre nec funditus curuationis indicere iugū, sed in tempestate semper adhibere consilium.

Ex Concilio Toletano 13. Communi vigore iustitiæ & temperamento, misericordiæ dirimere procuretis, quo cum omni reuerentia Patrum præcedentiū regulis subditi, totius vnanimitatis vestræ sententia non aliunde quam ex veritatis fonte procedat. Sicque & his quæ præmissa sunt solidum deliberationis stylum promptissimè apponatis, & reliqua adhuc quæ necessaria sunt in peragendis Ecclesiasticæ regulæ disciplinis & dirimenda tractetis, & dirempta religiosioribus diligenter conscribatis.

CAPVT VI.

Ex Concilio Romano, sub Gregorio Papa
3. celebrat.

QVod opportunum est spiritali amputarè mucrone atque si vestræ placet sanctitati, radicatus euelli, ne seges boni agricolæ, zizaniorum
iuxta